

Adresseliste

Trondheim, 28.10.2013

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/5053

Saksbehandler:
Nils Kristian Grønvik

Høring på forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt

Miljødirektoratet sender med dette på høring et forslag til ny forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt. Gjeldende *forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre arters reproduksjon* ble fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) 1. september 1997, og har med unntak av noen mindre endringer stått uforandret siden. Direktoratet ser nå et behov for en fullstendig revisjon av forskriften av flere grunner. Hjemmelsgrunnlaget for forskriften er endret fra Viltloven §§ 14 og 14a, til Naturmangfoldloven § 18. Bestandssituasjon og rødlistestatus for flere arter er endret siden 1997. I tillegg har direktoratet gjennom flere års praktisering av forskriften sett behov for endringer og presiseringer.

Et forslag til ny forskrift ble sendt på høring høsten 2008. Direktoratet mottok en rekke høringsuttalelser, bl.a. fra 70 kommuner, 13 fylkesmenn og flere organisasjoner. Ikraftttredelse av naturmangfoldloven den 1. juli 2009 nødvendiggjorde en ny gjennomgang av utkastet, og de innkomne uttalelsene fra forrige høringsrunde er forsøkt hensyntatt ved utarbeidelse av det nye utkastet. Det vil bli utarbeidet retningslinjer til praktisering av forskriften.

Endringene fra gjeldende forskrift

Forslaget innebærer en total revidering av forskriften, med ny oppbygging og nye kapitler. Det er ved utarbeidelse av forskriften lagt vekt på brukervennlighet og klare saksbehandlingsregler. Forskriftens formål og virkeområde er inntatt i egne bestemmelser, og det er gitt detaljerte regler om hva søknad og tillatelse skal inneholde.

Av øvrige endringer nevnes:

- det presiseres i § 5 at visse inngripende skadeforebyggende tiltak krever tillatelse.
- alle uttak krever tillatelse fra viltmyndighetene, etter kapittel 3. Den skadelidtes adgang til selv å beslutte uttak foreslås tatt ut.
- det er ikke lenger et absolutt vilkår i § 6 at skaden allerede har skjedd.
- den som bruker skytevåpen til uttak må etter § 13 ha bestått jegerprøve.
- tillatelse til felling kan etter § 14 ikke videreselges.
- myndighet til å beslutte uttak er for flere arter flyttet til andre forvaltningsorgan. Herunder foreslås bl.a. beslutningsmyndighet på flere rødlistede arter lagt til fylkesmannen.

Kommentarer til de enkelte bestemmelser:

Til § 1 - *Formål*

Utkastets formål gjengir hjemmelsgrunnlaget for forskriften i nml. § 18 første ledd bokstavene a - c. I tillegg fremhever utkastets § 1 bokstav d hensynet til dyrevelferd og arts mangfoldet.

Til § 2 - *Stedlig virkeområde*

Stedlig virkeområde er det samme som for naturmangfoldloven.

Til § 3 - *Definisjoner*

Nytt i forskriften er at vilt, uttak og skadeforebyggende tiltak er definert.

Til § 4 - *Virkeområde*

Bestemmelsen presiserer at forskriften ikke gjelder der uttak av skadegjørende vilt er regulert i annet regelverk. Det opplyses om øvrige regler som tillater uttak av skadegjørende vilt.

Til § 5 - *Skadeforebyggende tiltak*

Plikten til i rimelig utstrekning å forsøke andre skadeforebyggende tiltak før uttak videreføres fra gjeldende forskrift. Ved vurdering av hvor omfattende plikten til å forsøke skadeforebyggende tiltak er, må det foretas en helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle. I dette må det bl.a. legges vekt på hvor omfattende skade som skal forhindres, vurdert opp mot hvor tids- og kostnadskreven de aktuelle forebyggende tiltak er.

Ved gjennomføring av skadeforebyggende tiltak må det vurderes hvorvidt tiltaket strider mot forbudet i naturmangfoldloven § 15, mot å påføre «*unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi*». Eksempelvis vil oppsetting av fugleskremmel, tildekking og inngjerding av bygninger og avling før hekke/yngetid være tiltak som ikke er i strid med nml. § 15, og dermed kan gjøres uten søknad. Derimot vil fjerning eller skade på reir eller hi som er i bruk og tildekking av hekkeplasser/kolonier på holmer eller i fugleberg som benyttes fra år til år være skadeforebyggende tiltak som er i strid med nml. § 15, og som derfor krever tillatelse. Punktering av egg er ikke et skadeforebyggende tiltak, men uttak, jf. forskriften § 3.

Til § 6 - *Vilkår for uttak*

Naturmangfoldloven § 18 første ledd, gir rammer for hvilke skader som kan hjemle uttak av vilt etter denne forskriften. Uttak av vilt som gjør skade representerer unntakssituasjoner i viltforvaltningen, og hovedregelen er at uttak av vilt skal skje gjennom høsting (jakt og fangst). Skade fra vilt skal søkes avverget ved skadeforebyggende tiltak. Uttak av vilt etter denne forskriften skal ivareta behovet for i enkelte tilfelle å ta ut individer av arter som ikke er jaktbare, eller utenfor fastsatt jakttid for arten, i de tilfeller hvor skadeforebyggende tiltak ikke er praktisk gjennomførbare eller urimelig kostnadskreven de. Bestemmelsen angir hvilke momenter som særlig skal vektlegges ved vurdering av om det skal gis tillatelse til uttak. Bestemmelsen må sees i sammenheng med forskriftens § 11, hvor det fremgår at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 - 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved behandling av søknad om uttak.

I motsetning til gjeldende forskrift, hvor det stilles krav om at skaden allerede har skjedd innværende sesong, gir utkastet anledning til å beslutte uttak som et forebyggende tiltak.

Det følger av Ot.prp. nr.52 (2008 - 2009), på side 389, at det fortsatt normalt bør være praksis at uttak først tillates etter at skade har oppstått. Er skaden allerede skjedd må det være en reell mulighet for at den vedvarer eller vil gjenta seg.

Naturlig predasjon eller næringssøk på naturlig forekommende planter eller dyr er ikke å anse som skade, og gir ikke hjemmel for uttak for det formål som er nevnt i utkastets § 1 bokstav b. For eksempel er det ikke «skade» når laksand, siland eller oter predaterer på viltlevende fiskeyngel i et vassdrag, eller når rovfugl tar viltlevende hønefugl.

Gjeldende forskrift stiller ulike krav til skadens omfang før uttak kan tillates. Ved skadelidtes egen beslutning om uttak gjelder et krav om at skaden må være av «vesentlig økonomisk betydning», mens ved skadeuttak etter kommunens eller fylkesmannens beslutning er kravet at viltet «gjør skade». Det foreslås nå som et generelt utgangspunkt at skaden skal være «vesentlig». Ot.prp. nr.52 (2008 - 2009), side 389, åpner for at det i forskriften kan stilles ulike krav til skadens omfang i forhold til hvilken art som søkes felt. Direktoratet har ikke funnet egnede kriterier for en slik differensiering. Vurdering av hvilken art som søkes felt vil likevel være et av de momenter som skal tas med i vurdering av hvorvidt skadegjørende individer skal tillates felt, og hvor omfattende krav som skal stilles til forebyggende tiltak.

Kravet om at uttak kun kan tillates av bestemte skadegjørende individ innebærer bl.a. at det ikke kan gis tillatelse til uttak som bestandsregulerende tiltak. Når flokker av fugl driver næringssøk på avling vil det ikke være anledning til å beslutte uttak av noen som et virkemiddel for å skremme flokken. Uttak vil i slike tilfelle ikke ha noen annen forebyggende effekt enn andre former for jaging eller skremming.

Dersom jaktbare arter gjør skade i jakttiden for arten skal uttak primært søkes løst gjennom regelverket for utøvelse av jakt og fangst. Jakt ivaretar de nødvendige hensyn til viltet, og stiller ikke krav til søknadsbehandling eller skadeforebyggende tiltak.

Til kapittel 3 - Beslutningsmyndighet

For å sikre ensartet praksis, og at naturmangfoldlovens prinsipper blir tilstrekkelig ivaretatt, foreslår direktoratet at alt uttak etter denne forskriften skjer etter vurdering fra viltmyndighetene. Adgangen til uttak av skadegjørende individ etter skadelidtes egen beslutning foreslås tatt ut. En konsekvens av dette er at alle vedtak om uttak i prinsippet kan påklages. Vedtak fattet i medhold av forskriften er offentlige, og vil bli tilgjengelig gjennom Miljøvedtaksregisteret, når dette trer i kraft.

Artsutvalget tillagt de ulike viltmyndighetene er revidert. Ved valg av hvor beslutningsmyndigheten bør ligge er det i hovedsak lagt vekt på artenes bestandssituasjon og rødlistestatus, hvilke arter som erfaringsmessig forårsaker slike skader at uttak er aktuelt, og behovet for ensartet praksis for arter som sjelden forårsaker kvalifisert skade.

Til § 7 - Uttak etter tillatelse fra kommunen

Kommunen foreslås gitt beslutningsmyndighet på de arter som i praksis utgjør det største antallet uttak etter forskriften, når formålet er å avverge skade som beskrevet i forskriften § 1 bokstav b.

Beslutningsmyndighet på flere av disse artene lå tidligere hos kommunen eller den skadelidte selv, mens knoppsvane tidligere lå under Fylkesmannens kompetanse. Enkelte arter er flyttet fra kommunen til Fylkesmannen. Dette er dels arter som utgjør få skadetilfeller, og dels arter som har hatt negativ bestandsutvikling. Laksand og siland er flyttet fra kommunen til Fylkesmannen grunnet en for liberal praktisering av gjeldende forskrift. Direktoratet har registrert at det er gitt flere tillatelser til felling av disse på bakgrunn av at de predatorer på naturlig forekommende fiskeyngel. Slik predasjon er ikke å anse som skade etter forskriften, uavhengig av om det anses å redusere inntektsgrunnlaget i forbindelse med fiske.

Til § 8 - Uttak etter tillatelse fra fylkesmannen

Fylkesmannen foreslås gitt beslutningsmyndighet for flere arter med negativ bestandsutvikling, og arter som erfaringsmessig utgjør få skadetilfeller. Fylkesmannen foreslås også gitt beslutningsmyndighet på skadevoldende grågås, kanadagås og kortnebbgås. Aktuelle tiltak for å begrense skade fra gjess kan dermed vurderes i sammenheng med øvrige virkemidler, for å sikre en helhetlig og hensiktsmessig forvaltning av bestandene av gjess.

I tillegg foreslås at fylkesmannen gis beslutningsmyndighet på de arter som er jaktbare i fylket, men ikke i den kommune de forårsaker skade.

Til § 9 - Uttak etter tillatelse fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet foreslås tillagt myndighet til etter søknad å beslutte uttak av vilt for de formål som er nevnt i forskriften § 1 a og § 1 c. Uttak med disse formål kan også iverksettes av direktoratet av eget tiltak med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 tredje ledd. Myndigheten til uttak av eget tiltak er dels delegert videre til fylkesmennene og kommunene for bestemte problemområder og skadesituasjoner. Miljødirektoratet foreslås også tillagt myndighet til å beslutte uttak for å hindre skade som nevnt i forskriften § 1 b for de arter som ikke er tillagt kommunen eller fylkesmannen etter §§ 7 og 8.

Til kapittel 4 - Om søknad, vilkår og tillatelse

Nytt i forskriften er at reglene om saksbehandling samles i et felles kapittel, uavhengig av hvor beslutningsmyndigheten ligger.

Til § 10 - Søknadens innhold

Bestemmelsen angir et minimum av opplysninger som en søknad om uttak må inneholde.

Viltmyndigheten skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes, jf.

forvaltningsloven § 17, og kan be om supplerende opplysninger ved behov.

Til § 11 - Tillatelsens innhold

Nytt i utkastet er at det stilles bestemte krav til hva tillatelsen som et minimum skal inneholde.

I likhet med alle andre vedtak fattet med hjemmel i naturmangfoldloven skal prinsippene for offentlig beslutningstaking i nml. §§ 8 - 12 legges til grunn som retningslinjer, og vurderingen skal fremgå av beslutningen. Bestemmelsen innskrenker ikke forvaltningslovens regler om begrunnelse av vedtak, jf. forvaltningsloven kap. V.

Til § 12 - Om avliving av vilt

Ved avliving av vilt gjelder Lov om dyrevelferd av 19. juni 2009 (dyrevelferdloven) § 3 om behandling av dyr. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og

belastninger. Bestemmelsen gjelder både ved utførelse av skadeforebyggende tiltak og ved avliving, og er en videreføring av gjeldende forskrift pkt. I nr.1, hvorefter avliving av viltarter skal skje «sikkerhetsmessig og humant forsvarlig». Bestemmelsen om at avkom om mulig også skal avlives hvis mordyr avlives er videreført fra gjeldende forskrift pkt. I. nr.3. Dersom avkom ikke kan lokaliseres og tas ut samtidig med det skadegjørende individ vil dette være et tungtveiende moment for ikke å tillate uttak.

Til § 13 - Metode for uttak

Forskriftens krav om at den som bruker skytevåpen til uttak skal ha bestått jegerprøven er nytt. Kravet er i samsvar med forskrift 13. januar 2013 om avliving av dyr § 14.

Til § 14 - Forbud mot salg av tillatelse

Bestemmelsen er inntatt for å forhindre at søknad om uttak er motivert av muligheten for å videreselge tillatelsen som en form for jakt.

Til § 15 - Grunneiers tillatelse

Av retningslinjene til gjeldende forskrift fremgår at tillatelse til uttak bare gjelder på egen eiendom. Bestemmelsen åpner for at uttaket kan skje på annens eiendom, under forutsetning av at grunneiers tillatelse innhentes.

Til § 16 - Varsling til politiet og grunneier

Bestemmelsen er ny, og er dels en videreføring av retningslinjene til gjeldende forskrift.

Til § 17 - Klagerett

Bestemmelsen viderefører gjeldende forskrift pkt. VI.

Til § 18 - Straff

Straffebestemmelsen er endret fra viltloven til naturmangfoldloven, i samsvar med hjemmelsgrunnlaget for forskriften.

Høringsfrist

Det bes om at høringsinstansene sender eventuelle uttalelser til forskriftsforslaget til Miljødirektoratet innen 1. februar 2014.

Høringsuttalelsene sendes til Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, eller på e-post: post@miljodir.no
Vennligst oppgi vår referanse ved innsending av høringssvar.

Vi ber om at kommentarer og bemerkninger systematiseres i denne rekkefølgen:

1. Generelle kommentarer
2. Kommentarer til disposisjon, oppbygging av forskriften mv.
3. Kommentarer til foreslått beslutningsmyndighet
4. Kommentarer til de enkelte bestemmelser

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
direktør, artsforvaltningsavdelingen

Terje Bø
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Utkast til forskrift om tiltak for å stanse eller avverge skade fra vilt
- 2 Adresseliste